

USA, jihovýchodní Asie a konflikt v Indočíně

USA a snaha Francie o udržení kontroly nad Indočínou

- 2 tendence poválečné zahraniční politiky USA v regionu:
- A) Odmítání evropského kolonialismu.
- B) Snaha o implementaci strategie zadržování v regionu.
- Americký odpor proti kolonialismu našel své vyjádření především krátce po kapitulaci Japonska, kdy se Francie pokusila získat zpět kontrolu nad svými koloniemi („válka tajných služeb“).
- Postupná proměna amerického postoje ze strany Trumanovy administrativy ve prospěch antikomunismu a materiální a finanční podpory Francie v její válce proti Vietminhu.

USA a pomoc Francii v Indočíně

- V roce 1946 je zahájena ofenzíva Vietminhu proti francouzským pozicím v Indočíně. Po dvou letech války se Francie ocitla v defenzívě.
- Bezpečnostní situace v celé jihovýchodní Asii se s vypuknutím studené války výrazně zhoršuje .
- Obavy USA z „dominového efektu“ (poprvé na něj upozornil publicista Joseph Alsop) v případě pádu Indočíny do rukou komunistů.
- USA se proto pokoušejí v regionu implementovat strategii zadržování = v Indočíně je jejím základem rozsáhlá materiální a finanční pomoc Francii při vedení války proti Vietminhu.
- USA ale i nadále vnímají pokračující francouzskou koloniální vládu negativně a snaží se Francii přimět, aby svým koloniím poskytla nezávislost.

Rozsah a význam americké pomoci

- USA v souladu se svým antikoloniálním cítěním původně chtějí, aby vojenskou a ekonomickou pomoc obdržely místní vlády Vietnamu, Laosu a Kambodže.
- V případě vojenské pomoci to však Francie odmítá a Trumanova administrativa musí nakonec ustoupit, i když se i nadále distancuje od francouzských koloniálních ambicí.
- Americká materiální a finanční pomoc je od počátku významná a po vypuknutí války v Koreji její celkový objem dál roste.
- Různé odhady celkového podílu USA na financování války, USA dodaly mezi 50-90% Francií použitého vojenského materiálu.
- Bez americké pomoci by Francie nedokázala vést válku tak dlouho, případně by postrádala prostředky k obnově své poválečné ekonomiky.

Francouzská porážka v Indočíně.

- V roce 1951 francouzské síly (Lattre de Tassigny) vybavené americkými zbraněmi rozdrtily ofenzívu Vietminhu, jejímž cílem bylo obsazení Delty a jejího největšího města Hanoje.
- Jen dočasný úspěch, neboť komunistické síly i nadále ovládají venkov a mají k dispozici vojenskou a materiální pomoc ze strany komunistické Číny.
- 2 důvody čínské pomoci:
  - 1) Mao Ce-Tung vnímá svou zemi jako hlavního nositele komunistické revoluce v Asii (potvrzeno při vytvoření čínsko-sovětské vojenské aliance).
  - 2) Tradičním cílem čínské zahraniční politiky bylo zabránit, aby regiony sousedící s Čínou ovládly „barbarské síly“.
- Po návratu De Tassignyho do Francie, jeho nástupci zažívají další vojenské neúspěchy.
- Ofenzíva Vietminhu do Laosu v dubnu 1953. Aby jí čelil, rozhodl se nový francouzský velitel v Indočíně Navarre obsadit strategicky významnou vesnici Dien Bien Phu. Podcenil ale vojenské schopnosti a vojenské kapacity Vietminhu a francouzské jednotky v pevnosti byly obklíčeny a v květnu 1954 přinuceny se vzdát.

USA a francouzská porážka v Indočíně

- Dilema Eisenhowerovy administrativy jak na hrozící pád Dien Bien Phu reagovat.
- A) Názor admirála Ranforda = předložil plán letecky udeřit na síly Vietminhu soustředěné kolem pevnosti.
- B) Názor klíčových představitelů Kongresu, který akceptoval i Eisenhower = mají k plánu výhrady a s vojenským zásahem souhlasí jen za splnění 2 podmínek (souhlas NATO, k zásahu se připojí další země).
- Eisenhower jednoznačně odmítl myšlenku použití taktických jaderných zbraní a 1. června 1954 odmítl vojenskou intervenci USA na pomoc Francii.
- USA chybně předpokládají, že Francie bude z prestižních důvodů i nadále pokračovat ve válce.

Modifikace strategie zadržování Eisenhowerovou administrativou

- Vedle nové strategické koncepce masivní odvety modifikovala administrativa strategii zadržování ve 2 směrech:
- 1) Horečné budování systému vojensko-politických aliancí (paktománie), které měly napomoci zadržování komunismu.
- 2) Hledání „silných vůdců“ v zemích Třetího světa a především v Asii.

Americká podpora „silných/charismatických“ vůdců v Asii

- USA neberou ohled na politický charakter těchto režimů. Klíčovým kritériem pro americkou podporu je antikomunismus těchto vůdců.
- Z pohledu USA je v tomto období nacionalismus vnímán jako pozitivní ideologie a USA podporují především osobnosti z řad nacionalistů.
- Neberou v úvahu, že někteří nacionalističtí vůdci mají současně velmi negativní pohled na USA.
- Nejednoznačné výsledky této politiky:
  - 1) Spíše pozitivní výsledky = Tchajwan, Jižní Korea, Filípíny (zejména během éry Ramona Magsaysaye)
  - 2) Neúspěchy = Indonésie (Sukarno), Barma, a dlouhodobě také Vietnam.

Ženevské dohody (červenec 1954)

- Vzhledem k dosavadnímu průběhu války v Indočíně nedopadla jednání z pohledu USA příliš negativně.
- Francie sice přišla o své kolonie, avšak na jejich místě vznikly čtyři nové státy, z nichž komunistický je jen Severní Vietnam.
- Nejlépe vyšla z jednání Kambodža, odkud se stáhli nejen Francouzi a Viet Minh, ale i místní komunističtí partyzáni.
- Pokud jde o Laos, byla uzavřena dohoda o jeho neutralizaci, podle které sice zůstala zachována územní integrita země, avšak až do vyřešení politických neshod, mohly jednotky prokomunistického hnutí Pathet Lao a 1500 instruktorů Viet Minhu zůstat ve dvou severních provinciích země, které fakticky ovládají.
- Nejkomplikovanější se zdá být situace ve Vietnamu, který byl na základě jednání rozdělen podél 17. rovnoběžky na komunistický Sever a na Jižní Vietnam, kde se k moci dostal Spojenými státy podporovaný nacionalistický vůdce Ngo Dinh Diem. V roce 1956 se na území obou států měly konat „demokratické volby“, jež měly vést ke sjednocení země.
- Od počátku je zřejmé, že volby v Severním Vietnamu demokratické nebudou. Vzhledem k poměrně silné podpoře Viet Minhu v Jižním Vietnamu by konání voleb vedlo ke sjednocení země pod vládou komunistů.
- USA proto podporují Diema v jeho rozhodnutí nepřipustit uskutečnění voleb a ty se v roce 1956 skutečně nekonají.

Zhoršení bezpečnostní situace v Indočíně na přelomu 50. a 60. let.

- Dohody o neutralizaci Laosu nejsou organizací Pathet Lao a Severním Vietnamem respektovány (politická destabilizace země). Skrze území Laosu navíc probíhá zásobování jihovietnamského Vietcongu.
- Na konci svého funkčního období zvažuje Eisenhower vojenský zásah v Laosu, avšak rozhodnutí přenechal svému nástupci.
- Kennedyho administrativa na možnost vojenského zásahu v Laosu rezignovala a snaží se situaci řešit podporou mírových jednání mezi znesvářenými stranami (jednání v Ženevě, 1961-1962).
- Výsledkem jednání je nová dohoda o neutralizaci Laosu, která počítá s vytvořením koaliční vlády s účastí laoských komunistů a s neutralitou země.
- Podle dohody nemá být na území Laosu žádná cizí základna a všechny cizí jednotky působící v zemi mají být staženy. Severní Vietnam však stáhl jen minimální počet svých jednotek a skrze Laos i nadále probíhá zásobování jednotek Vietcongu.
- Postupně se zhoršuje i situace v Jižním Vietnamu. Zpočátku Diem i díky významné americké pomoci zaznamenal četné úspěchy a komunisté se ocitli v hluboké defenzívě.
- V reakci na tento vývoj se vedení Severního Vietnamu rozhodlo (1959-1960) obnovit „ozbrojený odpor“ na Jihu. Prvním cílem je ovládnout prostřednictvím kombinace propagandy a teroristických a partyzánských operací vietnamský venkov.
- Postupně se ukazuje, že naděje vkládané Spojenými státy do Diemova režimu se nenaplnily.

Kennedyho administrativa a konflikt v Indočíně

- Vnímání komunistické hrozby výrazně ovlivnilo americkou politiku vůči Indočíně.
- Kennedyho administrativa od roku 1961 postupně navyšuje ekonomickou a vojenskou pomoc Jižnímu Vietnamu (rostoucí přítomnost amerických poradců), i když se prezident zatím staví skepticky k myšlence vyslání amerických sil do Vietnamu.
- USA ve Vietnamu čelí mimořádně složitému úkolu:
  - - boj proti Vietcongu a severovietnamským komunistům.
  - - současně snaha o budování moderního státu v Jižním Vietnamu.
- USA podcenily apel Vietcongu na vietnamský nacionalismus.

Eskalace války ve Vietnamu

- Vojenský puč v listopadu 1963 svrhl Diema a jeho bratra (zavraždění). K moci se dostala vojenská vláda.
- USA, které o převratu věděly, se na jeho přípravě nepodílely, avšak Kennedyho administrativa nepodnikla kroky, aby mu zabránila.
- Následnou politickou nestabilitu vnímá Severní Vietnam jako příležitost pro rozšíření partyzánských aktivit. USA na stupňující se útoky reagují zvyšováním počtu vojenských poradců.
- Střet mezi vojenskými silami USA a Severního Vietnamu v Tonkinském zálivu (srpen 1964) vedl k přijetí Tonkinské rezoluce (7. srpna 1964), jež prezidentu Johnsonovi udělila pravomoc poskytnout pomoc (včetně nasazení vojsk USA bez vyhlášení války) kterékoliv zemi jihovýchodní Asie ohrožené komunistickou agresí.
- Únor 1965 příchod prvních amerických bojových jednotek do Vietnamu (původně je jejich hlavním úkolem ochrana amerických leteckých základen).
- Na počátku března 1965 v reakci na útoky na americké základny přijala Johnsonova administrativa plán leteckého bombardování Severního Vietnamu (operace Rolling Thunder).
- V prosinci 1965 už je ve Vietnamu na 200 tisíc příslušníků amerických ozbrojených a do dubna 1968 dosáhl jejich počet výše 540 tisíc mužů.
- Svě jednotky do Vietnamu vyslali i někteří američtí spojenci (Austrálie, Nový Zéland, Jižní Korea, Thajsko či Filipíny), avšak jiní tak odmítli učinit (včetně Velké Británie).

Problémy americké strategie ve Vietnamu

- Johnsonova administrativa se fakticky rozhodla vést se Severním Vietnamem „opotřebovací válku“, ačkoliv pro USA není taková strategie dlouhodobě politicky udržitelná.
- Administrativa se snaží vyhnout všem krokům, které by mohly vést ke vstupu Číny do války.
- Problematický micromanagement války.
- Severní Vietnam v průběhu války obdržel významnou vojenskou a materiální pomoc ze SSSR a především z Číny.
- V Jižním Vietnamu není na rozdíl od Jižní Koreje v době Korejské války vláda, která by se těšila velké podpoře vietnamské veřejnosti.

Ofenzíva Tet (31. ledna 1968 – 6. dubna 1968)

- Národní fronta pro osvobození Jižního Vietnamu a severovietnamské jednotky zahájily o svátku Tet nečekanou a mimořádně rozsáhlou vojenskou ofenzívu na Jihu s cílem vyvolat celonárodní povstání.
- Katastrofální selhání amerických zpravodajských služeb.
- Bitva o Hue = během první fáze ofenzívy obsadily komunistické jednotky většinu města (masakr 3-6 tisíc civilistů), avšak nakonec byly rozdrčeny a z města vytlačeny (ztráty 5-8 tisíc mužů).
- Bitva o Khe Sanh = severovietnamská armáda se v jedné z největších bitev války pokusila dobýt tamní americkou základnu, avšak utrpěla katastrofální porážku (ztráta 10-15 tisíc mužů).
- Z čistě vojenského hlediska představovala ofenzíva Tet jednoznačný neúspěch komunistických sil. Celonárodní povstání se vyvolat nepodařilo a nedosáhly ani trvalých územních zisků. Během ofenzívy byly jednotky Národní fronty pro osvobození jižního Vietnamu zdecimovány a těžké ztráty utrpěla i armáda Severního Vietnamu.
- Z politického hlediska jde o jednoznačný neúspěch USA (ofenzívu USA nečekaly a americký velitel ve Vietnamu generál Westmoreland předtím hovořil, že válka by mohla během jednoho roku). Politické elity v USA přestávají věřit v americké vítězství.
- Většina americké veřejnosti válku ještě stále podporuje, avšak pozornost na sebe přitahuje protestující radikální menšina.

Další vývoj války

- Prezident Nixon začíná po svém nástupu do funkce usilovat o co nejrychlejší stažení amerických vojsk z Vietnamu, avšak při uchování nezávislosti nekomunistického Jižního Vietnamu (dosáhnout „čestného míru“).
- Politika „vietnamizace“ války = jednotky jihovietnamské armády vyzbrojené moderními americkými zbraněmi a vycvičené americkými instruktory mají převzít hlavní roli v pozemních operacích (za podpory amerického letectva). Postupně se ukazuje, že tato strategie může fungovat za podmínky, že americké letecké síly budou i nadále podporovat jihovietnamskou armádu.
- Posupné rozšíření války do Laosu a Kambodže s cílem zničit zásobovací linie komunistických sil, které zde už dávno operují.
- Do prosince 1972 poklesl celkový počet amerických jednotek ve Vietnamu na méně než 30 tisíc.
- V lednu 1973 dochází v Paříži k podpisu Pařížských mírových dohod. Ukončení oficiální účasti USA na válce. Stažení zbývajících amerických sil z Vietnamu, v samotném Vietnamu (komunistickým jednotkám je dovoleno zůstat na územích, které předtím ovládly) a v Laosu je uzavřeno příměří.
- Prezident Nixon Jižnímu Vietnamu pokračování finanční a omezené vojenské pomoci (kvůli Watergate však nedokáže své sliby splnit).
- 30. dubna 1975 kapitulace Jižního Vietnamu.